

Bibliotek, litteratur och kulturtidskrifter

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet motioner som väckts under allmänna motionstiden år 2002 och år 2003.

Utskottet behandlar motioner om vissa biblioteksfrågor, såsom upphävande av bibliotekslagen m.m., nationell bibliotekspolitik och kommunala biblioteksplaner, stöd till folk- och skolbibliotek, skolbibliotek för förskolan m.m., arameiskt bibliotek och pliktexemplar. Vidare behandlas motioner om litteraturens betydelse och en utredning om böcker för barn. Inom kulturtidskriftsområdet behandlar utskottet motioner om införande av kulturporto, distributionen av kulturtidskrifter, frågan om ett ersättningssystem för kulturtidskrifter på bibliotek, elektroniskt publicerade tidskrifter, utvecklingen av stödet till kulturtidskrifter samt stödet till organisationstidskrifter. Slutligen behandlas en motion som rör namnsdagslängd och en motion om språklig mångfald i den offentliga miljön.

Utskottet avstyrker samtliga dessa motioner.

I betänkandet finns tio reservationer och åtta särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Utskottets överväganden.....	5
Bibliotek.....	5
Litteratur.....	10
Kulturtidskrifter.....	12
Språkfrågor.....	15
Reservationer.....	18
1. Upphävande av bibliotekslagen, m.m., punkt 1 (m, fp, c).....	18
2. Skolbibliotek för förskolan m.m., punkt 5 (v).....	18
3. Pliktexemplar, punkt 7 (m, fp, c).....	19
4. Litteraturens betydelse, m.m., punkt 8 (m).....	20
5. Införande av kulturporto och distribution av kulturtidskrifter, punkt 10 (v).....	20
6. Ersättningssystem för kulturtidskrifter på bibliotek, punkt 11 (m).....	21
7. Ersättningssystem för kulturtidskrifter på bibliotek, punkt 11 (v).....	21
8. Elektroniskt publicerade tidskrifter, punkt 12 (fp).....	22
9. Stöd till organisationstidskrifter, punkt 14 (kd).....	23
10. Språklig mångfald i den offentliga miljön, punkt 16 (fp).....	24
Särskilda yttranden.....	25
1. Nationell bibliotekspolitik, punkt 2 (v).....	25
2. Kommunala biblioteksplaner, punkt 3 (kd).....	25
3. Stöd till folk- och skolbibliotek, punkt 4 (fp).....	25
4. Stöd till folk- och skolbibliotek, punkt 4 (c).....	25
5. Skolbibliotek för förskolan m.m., punkt 5 (v).....	26
6. Införande av kulturporto och distribution av kulturtidskrifter, punkt 10 (v).....	26
7. Utvecklingen av stödet till kulturtidskrifter, punkt 13 (fp).....	26
8. Utvecklingen av stödet till kulturtidskrifter, punkt 13 (kd).....	26
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	28
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2002.....	28
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2003.....	29

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Upphävande av bibliotekslagen, m.m.

Riksdagen avslår motion 2003/04:Kr209 yrkande 7.

Reservation 1 (m, fp, c)

2. Nationell bibliotekspolitik

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Kr241 och 2002/03:Kr346.

3. Kommunala biblioteksplaner

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Kr369 yrkande 8 och 2003/04:Kr387 yrkande 8.

4. Stöd till folk- och skolbibliotek

Riksdagen avslår motion 2002/03:Kr345.

5. Skolbibliotek för förskolan m.m.

Riksdagen avslår motion 2002/03:Ub337 yrkandena 2 och 3.

Reservation 2 (v)

6. Arameiskt bibliotek

Riksdagen avslår motion 2002/03:Kr207.

7. Pliktexemplar

Riksdagen avslår motion 2003/04:Kr294.

Reservation 3 (m, fp, c)

8. Litteraturens betydelse, m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Kr236 yrkande 6 i denna del och 2003/04:Kr209 yrkande 6 i denna del.

Reservation 4 (m)

9. Utredning om böcker för barn

Riksdagen avslår motion 2003/04:Kr355.

10. Införande av kulturporto och distribution av kulturtidskrifter

Riksdagen avslår motion 2002/03:Kr274 yrkandena 1 och 2.

Reservation 5 (v)

11. Ersättningssystem för kulturtidskrifter på bibliotek

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Kr236 yrkande 6 i denna del, 2002/03:Kr274 yrkande 3 och 2003/04:Kr209 yrkande 6 i denna del.

Reservation 6 (m)

Reservation 7 (v)

12. Elektroniskt publicerade tidskrifter

Riksdagen avslår motion 2002/03:Kr372 yrkande 5.

Reservation 8 (fp)

13. Utvecklingen av stödet till kulturtidskrifter

Riksdagen avslår motion 2003/04:Kr338.

14. Stöd till organisationstidskrifter

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Kr334 yrkande 1 och 2003/04:Kr386 yrkande 1.

Reservation 9 (kd)

15. Namnsdagslängd

Riksdagen avslår motion 2002/03:Kr244.

16. Språklig mångfald i den offentliga miljön

Riksdagen avslår motion 2002/03:Kr304.

Reservation 10 (fp)

Stockholm den 12 februari 2004

På kulturutskottets vägnar

Lennart Kollmats

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lennart Kollmats (fp), Annika Nilsson (s), Lars Wegendal (s), Kent Olsson (m), Eva Arvidsson (s), Paavo Vallius (s), Peter Pedersen (v), Nikos Papadopoulos (s), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Cecilia Wikström (fp), Birgitta Sellén (c), Göran Persson i Simrishamn (s), Anna Lindgren (m), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s), Rossana Dinamarca (v), Matilda Ernkrans (s) och Helena Höij (kd).

Utskottets överväganden

Bibliotek

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om

- upphävande av bibliotekslagen, m.m.,
jämför reservation 1 (m, fp, c),
- nationell bibliotekspolitik,
- kommunala biblioteksplaner,
- stöd till folk- och skolbibliotek,
- skolbibliotek för förskolan m.m., *jämför reservation 2 (v),*
- arameiskt bibliotek och
- pliktexemplar, *jämför reservation 3 (m, fp, c).*

Motionerna

I motion 2003/04:Kr209 (m) begärs att *bibliotekslagen* skall *upphävas*, då den kan innebära hinder för förnyelse och mångfald (yrkande 7). Motionärerna anser att om lagen avskaffas skulle detta främja tillkomsten av andra former av biblioteksverksamhet, där olika driftsformer och olika profilering ges större utrymme. Huvudmännen skall uppmuntras att utnyttja de möjligheter som informationstekniken erbjuder och samarbete mellan biblioteken skall stimuleras.

En *nationell bibliotekspolitik* efterlyses i motion 2002/03:Kr241 (v). Motionärerna framhåller bibliotekens betydelse som strategisk resurs, inte minst med tanke på informationsteknologins utveckling. Ambitionsnivån när det gäller biblioteksverksamheten varierar i kommunerna och ansvaret för helheten och samordningen måste därför tas på nationell nivå. En parlamentarisk kommitté bör enligt motionärerna få i uppdrag att granska bibliotekspolitiken och utarbeta ett idéprogram för bibliotekens fortsatta utveckling. Även i motion 2002/03:Kr346 (s) framhålls betydelsen av biblioteken som det viktigaste offentliga redskapet för att säkerställa att det framväxande kunskapssamhället omfattar alla medborgare. En nationell biblioteksstrategi behövs för att komma ifrån beroendet av att det tas regionala och kommunala utvecklingsinitiativ samt för att skapa en helhetssyn på biblioteksväsendet, anser motionären.

Liknande synpunkter rörande folkbibliotekens framtida betydelse i kunskapssamhället förs fram i motionerna 2002/03:Kr369 (kd) yrkande 8 och 2003/04:Kr387 (kd) yrkande 8. Enligt motionärerna bör *kommunala biblioteksplaner* utarbetas, där frågor om bibliotekens roll i kommunen samt mål och visioner diskuteras.

I motion 2002/03:Kr345 (s) betonas vikten av att det statliga *stödet till folk- och skolbiblioteken* fortsätter för att motverka det förhållandet att vissa kommuner låter biblioteksverksamheten stå för besparingarna i den kommunala verksamheten.

Motionärerna bakom motion 2002/03:Ub337 (v) konstaterar att kravet på *skolbibliotek* inte gäller *förskolan*. Det är emellertid enligt motionärerna viktigt för barns kreativitet, fantasi och framtida möjligheter i samhället att de kommer i kontakt med böcker och litteratur på ett tidigt stadium, långt innan de själva kan läsa. Förskolebarnens behov av skolbibliotek bör därför beaktas i den pågående översynen av bibliotekslagen (yrkande 2). Kulturrådet bör också ges uppdraget att ta fram skolboksstatistik för förskolan (yrkande 3).

Ett *arameiskt bibliotek* bör enligt motion 2002/03:Kr207 (s) byggas upp. Ett sådant bibliotek bör utöver att samla, tillhandahålla och sprida arameisk litteratur även ha som uppgift att samarbeta med kulturella institutioner både i Sverige och utlandet, anförs i motionen.

Lagen om *pliktexemplar* behandlas i motion 2003/04:Kr294 (fp). Lagen ger Kungl. biblioteket samt universiteten i Lund, Stockholm, Uppsala, Linköping, Göteborg och Umeå rätt att, förenklat uttryckt, få ett exemplar av varje dokument som gjorts tillgängligt för allmänheten i landet. Motionären pekar på att fyra nya universitet – i Karlstad, Luleå, Växjö och Örebro – tillkommit under senare år och anser att även dessa bör ha rätt att få pliktexemplar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid tidigare tillfällen (senast i bet. 2001/02:KrU13 s. 6–8) haft att behandla motionsyrkanden om *upphävande av bibliotekslagen* (1996:1596). Utskottet har avstyrkt motionerna bl.a. med hänvisning till att lagen infördes mot bakgrund av de kraftiga besparingar som gjordes i kommunerna och som hotade biblioteksbeståndet, bokinköpen och övriga medieinköp samt öppethållandet. Vidare har utskottet förklarat att syftet med lagen varit att ange vissa grundläggande principer för det svenska offentliga bibliotekssystemet och att markera betydelsen av den verksamhet som bedrivs inom biblioteksväsendet samt att garantera avgiftsfrihet. Utskottet har alltså samma uppfattning om behovet av den ramlagstiftning som bibliotekslagen utgör.

Motionärerna anser att ett avskaffande av bibliotekslagen skulle leda till varierade driftsformer och betonar vidare att biblioteken bör utnyttja den nya informationstekniken bättre. Utskottet vill i det sammanhanget erinra om att verksamheter pågår som syftar till förnyelse på dessa områden. Kulturrådet har under år 2003 prioriterat strategiskt utvecklingsarbete och samverkan mellan flera län i syfte att stärka folkbibliotekens ställning och att förändra och förnya bibliotekens olika verksamhetsformer. De större projekten syftar främst till att förbättra biblioteksanvändarnas tillgång till litteratur och information. Ett viktigt inslag i projekten är fortbildning för bibliotekspersonal i länen.

Vidare har i betänkandet KB – ett nav i kunskapssamhället (SOU 2003:129), en översyn av Kungl. biblioteket, lämnats vissa förslag som berör dessa frågor. Bland annat föreslås att ett nationellt insatsprogram för samordnad digital informationsförsörjning, Sveriges nätbibliotek, skall inrättas. Utredningen anser vidare att en ökad samordning inom biblioteksväsendet bör ske genom att Kungl. biblioteket får ansvaret för utveckling och samordning av informationsförsörjning till alla offentligt finansierade och tillgängliga bibliotek, dvs. även för folk- och länsbiblioteken. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Beredningsarbetet bör inte föregripas.

Sammanfattningsvis föreslår utskottet med hänvisning till det anförda att riksdagen skall avslå motion 2003/04:Kr209 (m) yrkande 7.

När det gäller motionerna 2002/03:Kr241 (v) och 2002/03:Kr346 (s) rörande *nationell bibliotekspolitik* och motionerna 2002/03:Kr369 (kd) yrkande 8 och 2003/04:Kr387 (kd) yrkande 8 om *kommunala biblioteksplaner* vill utskottet inledningsvis erinra om att riksdagen år 1996 gav regeringen till känna att den ytterligare borde överväga en lagreglering av frågan om huvudmännen skall göra upp planer för biblioteksverksamheten och där redovisa olika kvalitetsbegrepp (bet. 1996/97:KrU1 s. 74, rskr. 1996/97:129).

Frågan om en nationell bibliotekspolitik har också i olika sammanhang uppmärksamats av Kulturrådet, bl.a. i dess omvärldsanalys Om världen 2003. Rådet framhåller att biblioteken fått helt nya uppgifter inom lärande och information, bl.a. genom den förändrade tekniken och ökade möjligheter till nätbaserad information. Ur medborgarnas perspektiv bör de offentligt stödda biblioteken ses som en gemensam resurs och en nationell strategi för detta utvecklas, framförs i analysen. I skrivelse till Kulturdepartementet i juni 2003 har Kulturrådet överlämnat en promemoria om behovet av en nationell strategi för folkbiblioteken.

Regeringen konstaterar i budgetpropositionen för år 2004 att det finns behov av en djupare analys för att undersöka om bibliotekslagen bör ändras på ett sätt som kan motverka de skillnader som finns mellan olika kommuner vad avser biblioteksverksamheten. En ämnessakkunnig har därför haft i uppdrag att närmare analysera dessa skillnader. I den redovisning av uppdraget som nu föreligger – Om biblioteksverksamheterna (Ds 2003:66) – föreslås att bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet skall samverka genom att ett nationellt samråd kommer till stånd och fortlöpande sker mellan företrädare för bibliotek, huvudmännen inom det allmänna biblioteksväsendet och berörda myndigheter och organisationer i övrigt inom biblioteks- och utbildningsområdet. Ett sådant samråd skall bidra till ökad samsyn beträffande målsättningar för olika biblioteksverksamheter och befordra samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet. Vidare föreslås i promemorian att kommuner och landsting bör anta planer för biblioteksverksamheten. Dessa ändringar föreslås komma till stånd genom att en ny bestämmelse förs in i bibliotekslagen. Promemorian bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Även i det ovan nämnda betänkandet rörande Kungl. biblioteket föreslås åtgärder på ett nationellt plan, bl.a. en digitalisering av material som finns t.ex. på KB, arkiv och bibliotek samt utveckling av bibliotekskatalogen Libris till ett gemensamt nationellt system. En nationell bevarandeplan bör vidare tas fram för kulturhistoriskt värdefulla boksamlingar och ett nationellt bevarandesekretariat inrättas.

Med hänsyn till vad som anförts ovan avstyrker utskottet motionerna 2002/03:Kr241 (v) och 2002/03:Kr346 (s) om nationell bibliotekspolitik samt motionerna 2002/03:Kr369 (kd) yrkande 8 och 2003/04:Kr387 (kd) yrkande 8 rörande kommunala biblioteksplaner.

Med anledning av motion 2002/03:Kr345 (s) vill utskottet påminna om att kommunerna genom inköpsstödet till *folk- och skolbibliotek* har möjlighet att ansöka om statsbidrag för inköp av litteratur till barn och unga. Med distributionsstödet får biblioteken gratis tillgång till den litteratur som fått statligt utgivningsstöd. Det sammanlagda stödet för år 2004 uppgår till ca 45 miljoner kronor. Kommunerna har dessutom sedan år 2001 möjlighet att utöka personalresurserna på skolbiblioteken genom att utnyttja statens stöd till personalförstärkning i skola och fritidshem (inom utg.omr. 16).

Vidare kan nämnas att Kulturrådet och Skolverket kommit överens om ett långsiktigt samarbete i frågor som rör bibliotek och utbildning. Inom ramen för samarbetet har myndigheterna uppmärksammat bl.a. integrerade folk- och skolbibliotek.

De utredningar som nu lagts fram och som nämns ovan, blir också enligt budgetpropositionen för år 2004 viktiga underlag för fortsatta satsningar på biblioteksväsendet. Utskottet delar motionärernas uppfattning om vikten av stöd till folk- och skolbiblioteken, men anser inte att det finns skäl för ett tillkännagivande. Motion 2002/03:Kr345 (s) avstyrks.

Utskottet har tidigare behandlat yrkanden rörande *skolbibliotek till förskolan* liknande dem i motion 2002/03:Ub337 (v) yrkandena 2 och 3 och då lämnat följande redogörelse (se bet. 2001/02:KrU13 s. 6–8).

Förskolan fick sin första läroplan år 1998. Detta innebär att förskolan numera ingår i och utgör det första steget i samhällets samlade utbildningssystem för barn och ungdom. Skolverket är sedan dess tillsynsmyndighet för förskolan. I förskolans läroplan ingår som mål bl.a. att förskolan skall sträva efter att varje barn känner delaktighet i sin egen kultur och utvecklar känsla och respekt för andra kulturer, utvecklar sin förmåga att lyssna, berätta, reflektera och ge uttryck för sina uppfattningar. Vidare skall strävan vara att barnen skall kunna utveckla ett rikt och nyanserat talspråk och sin förmåga att kommunicera med andra. Deras förmåga skall utvecklas att kunna uttrycka tankar, utveckla sitt ord- och begrepps-förråd och sin förmåga att leka med ord. Deras intresse för skriftspråk skall utvecklas. De skall få utveckla sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång och musik, dans och drama. I förskolans uppdrag ingår också att såväl utveckla barns förmågor och barns eget kulturskapande som överföra ett kulturarv – värden, traditioner, historia, språk och kunskaper – från en generation till nästa.

Utskottet vill liksom tidigare framhålla att förskolebarnen har rätt till biblioteksservice i sin hemkommun på samma sätt som övriga kommuninvånare. Deras behov bör således kunna tillgodoses inom kommunens biblioteksorganisation och bl.a. ske genom samarbete mellan barnomsorgen och kommunens folkbibliotek och skolbibliotek. Det bör ankomma på kommunen att avgöra på vilket sätt den skall tillgodose förskolebarnens behov av biblioteksservice.

Eftersom det inte finns särskilda skolbibliotek för förskolebarn är det inte heller möjligt att producera särskild skolbiblioteksstatistik för förskolan. Det bör ankomma på Kulturrådet – som har ansvaret för att det produceras statistik på kulturområdet – att prioritera angelägna statistikbehov och att avgöra i vad mån det är möjligt att sammanställa uppgifter från kommunernas biblioteksverksamhet, som kan utvisa på vad sätt förskolebarnen har tillgång till biblioteksservice.

Utskottet föreslår med hänvisning till det anförda att riksdagen avslår motion 2002/03:Ub337 (v) yrkandena 2 och 3.

Arameiska talas i dag i fyra varianter, varav endast en, urmiskan – också kallad assyriska – är skriftspråk (uppgifterna hämtade från Nationalencyklopedin). När det gäller motion 2002/03:Kr207 (s) om ett *arameiskt bibliotek* vill utskottet, liksom ovan, framhålla att det får anses vara en kommunal angelägenhet att tillgodose de behov av litteratur som finns bland kommuninvånarna. I det nu aktuella fallet kan exempelvis nämnas att Södertälje stadsbibliotek har ett antal titlar på arameiska. Nämda bibliotek har nu också genomfört ett projekt tillsammans med Kulturrådet där sex svenska barnböcker talats in på suryoyo, en variant av arameiska. Vidare kan nämnas att ett visst bokbestånd på arameiska finns hos Internationella biblioteket vid Stockholms stadsbibliotek. Böckerna kan beställas vid det egna biblioteket via den lånekedja som finns uppbyggd inom biblioteksväsendet. Utskottet avstyrker motion 2002/03:Kr207 (s).

Frågor om *pliktexemplar* tas upp i betänkandet KB – ett nav i kunskapssamhället, nämnt ovan. Av betänkandet framgår att vissa av de nya universiteten önskar få pliktexemplar, andra inte. Också hos en del av högskolorna finns önskemål om pliktexemplar. Något förslag när det gäller utökning av mottagare av pliktexemplar förs inte fram av utredningen. Utskottet, som konstaterar att mottagandet av pliktexemplar också är förbundet med kostnader, anser inte att det finns anledning att föregripa det remissförfarande som kommer att följa och avstyrker motion 2003/04:Kr294 (fp).

Litteratur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionerna om

- litteraturens betydelse, m.m., *jämför reservation 4 (m)* och
- utredning om böcker för barn.

Bakgrund

Litteraturstödet m.m.

I regeringens proposition 1997/98:86 Litteraturen och läsandet lämnades en rad förslag till förändringar inom litteratur- och kulturtidskriftsområdet. Riksdagen godkände regeringens förslag (bet. 1997/98:KrU15, rskr. 1997/98:240). I 1998 års budgetproposition föreslogs resursförstärkningar fr.o.m. den 1 januari 1999, då också de nyttillkomna stödformerna började gälla (prop. 1998/99:1 utg.omr. 17, bet. 1998/99:KrU1, rskr. 1998/99: 55). Besluten innebar på litteraturområdet i huvudsak följande.

Ett distributionsstöd kopplat till det redan då befintliga utgivningsstödet infördes. Genom stödet erhåller varje kommun samt vissa bokhandlar ett exemplar av varje utgivningsstödd titel. En särskild stödordning för nya medier, t.ex. elektroniskt publicerad litteratur eller litteratur på cd-rom, inrättades liksom ett stöd för poesi- och berättarfestivaler. Bestämmelserna för här nämnda stödformer finns i förordningen (1998:1469) om statligt litteraturstöd.

Vidare infördes ett stöd till läsfrämjande insatser, som innebär att olika aktörer kan ansöka om bidrag till verksamheter som syftar till att främja läsning bland barn och unga. Bestämmelserna för stödet finns i förordningen (1998:1386) om statsbidrag till läsfrämjande insatser. Det läsfrämjande stödet omfattar även en satsning på en barnbokskatalog, som produceras av Kulturrådet, samt marknadsföringsinsatser på Internet av utgivningsstödda titlar.

Kulturrådet ansvarar för fördelningen av här aktuella stöd i enlighet med bestämmelserna i stödförordningarna.

Motionerna

I motionerna 2002/03:Kr236 (m) yrkande 6 i denna del och 2003/04:Kr209 (m) yrkande 6 i denna del framhålls *litteraturens betydelse*. Boken är en viktig kulturbärande. Tidig kontakt med litteraturen kan lägga grunden till ett framtida allmänt kulturintresse. Enligt motionärerna bör vidare Författarfondens uppgift att fördela författarstödet ses över.

Betydelsen av god skönlitteratur och bra läroböcker för kulturens bevarande och utveckling av förmågor och allmänkunskap framhålls i motion 2003/04:Kr355 (m, kd). Motionärerna vill ha en *utredning* om hur man på bästa sätt dels kan få barn intresserade av att läsa, dels kan stimulera barnboks författare att ge ut *böcker som fångar barn*.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets uppfattning är litteraturen och läsandet en viktig del av kulturen. Inom ramen för den statliga kulturpolitiken har under årens lopp väsentliga satsningar gjorts för att stimulera en bred utgivning av kvalitetslitteratur och för att öka tillgången till och intresset för litteratur. Utskottet anser således – i likhet med vad som framhålls i motionerna 2002/03:Kr236 (m) yrkande 6 i denna del och 2003/04:Kr209 (m) yrkande 6 i denna del – att boken är en mycket viktig kulturbärare. Då det gäller Sveriges författarfond, har denna till uppgift att betala ut den s.k. biblioteksersättningen och besluta i vilka former den skall betalas ut. Det har i motionen inte anförts något skäl till varför en förändring skulle vara erforderlig när det gäller denna uppgift. Utskottet avstyrker, med hänvisning till det anförda, motionerna 2002/03:Kr236 (m) yrkande 6 i denna del och 2003/04:Kr209 (m) yrkande 6 i denna del.

Då det gäller motion 2003/04:Kr355 (m, kd) om en *utredning om böcker för barn*, vill utskottet till fullo instämma i motionärernas uppfattning om betydelsen av att barn lär sig umgås med böcker och litteratur och att goda läsvanor grundläggs tidigt. Läsnings och tillgång till bra böcker är viktiga faktorer för barns språkutveckling, självkänsla och inte minst livsglädje.

Det litteraturstöd, som fördelas av Kulturrådet och som består av bl.a. utgivningsstöd och distributionsstöd, omfattar självfallet även barn- och ungdomslitteratur. Utgångspunkter för bedömning av en boks kvalitet är enligt uppgift från Kulturrådet intensitet, originalitet och komplexitet samt trovärdighet i berättandet och hur berättelsen förmår engagera den tänkta läsaren. Stödet torde därmed enligt utskottets mening vara en stark stimulans för förlagen att ge ut barnböcker som fångslar barn. I sammanhanget kan nämnas att flera förlag regelbundet anordnar tävlingar för att få fram bra böcker för barn. Av det utgivningsstöd om 38,3 miljoner kronor som lämnades via Kulturrådet under år 2003 avsåg ca 8 miljoner kronor barn- och ungdomsböcker.

Kulturrådet disponerar vidare 6 800 000 kronor under år 2004 för läsfrämjande åtgärder. Bidraget syftar till att främja initiativ och utveckla nya samarbetsformer när det gäller läsfrämjande arbete för barn och ungdomar. Bidrag kan sökas av bl.a. kommuner, förskolor, skolor och bibliotek för projekt som syftar till långsiktiga effekter. En egen ekonomisk insats, i regel hälften av det belopp som projektet kostar, skall utgöra grunden för projektet. Bidraget är inte avsett för projekt som kan anses utgöra normal kommunal verksamhet. Bland de prioriterade områdena återfinns bl.a. förskolebarnens språkutveckling. Av bidraget får högst 1 800 000 kronor användas till barnbokskatalogen, som trycks i drygt 400 000 exemplar och lämnas gratis till bl.a. bibliotek, skolor och daghem. Katalogen syftar till att skapa läslust för barn och unga och att informera om de nytänkta barn- och ungdomsböckerna. Den används i läsfrämjande projekt på bibliotek och skolor, i synnerhet i arbetet med Bokjuryn, där barn röstar fram årets bästa böcker. Vidare ges stöd till En bok för alla för utgivning och spridning av kvalitetslitteratur, bl.a. barnböcker, till lågpris.

I sammanhanget bör också nämnas den överenskommelse om långsiktigt samarbete som finns mellan Kulturrådet och Skolverket i frågor som rör bibliotek och utbildning. Inom ramen för överenskommelsen har de nämnda myndigheterna uppmärksammat bl.a. integrerade folk- och skolbibliotek samt läsfrämjande insatser inriktade på barn och ungdomar. I samarbetet skall myndigheterna anta ett helhetsperspektiv på barns och ungas lärande och språkutveckling. Det gemensamma långsiktiga målet är att alla barn och unga skall få livslång lust att läsa och lära.

Utskottet anser sammanfattningsvis, med hänvisning till vad som anförts, att motion 2003/04:Kr355 (m, kd) i stort sett torde vara tillgodosedd, varför den avstyrks.

Kulturtidskrifter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionerna om

- införande av kulturporto och distribution av tidskrifter, *jämför reservation 5 (v)*,
- ersättningssystem för tidskrifter på bibliotek, *jämför reservationerna 6 (m) och 7 (v)*,
- elektroniskt publicerade tidskrifter, *jämför reservation 8 (fp)*,
- utvecklingen av stödet till kulturtidskrifter och
- stöd till organisationstidskrifter, *jämför reservation 9 (kd)*.

Bakgrund

Syftet med statens stöd till kulturtidskrifter är att garantera en kulturellt värdefull mångfald i tidskriftsutbudet. Med kulturtidskrift avses en tidskrift som med sitt huvudsakliga innehåll vänder sig till en allmän publik med samhällsinformation eller med ekonomisk, social eller kulturell debatt eller som huvudsakligen ger utrymme för analys och presentation inom de skilda konstarternas områden. Stöd kan ges i form av produktionsstöd eller utvecklingsstöd enligt förordningen (1993:567) om statligt stöd till kulturtidskrifter. Inom ramen för utvecklingsstödet utgår även stöd till tidskriftsverkstäder. Från och med år 1999 utgår dessutom särskilt prenumerationsstöd till biblioteken enligt förordningen (1996:1608) om statsbidrag till folkbibliotek. Frågor om stöd prövas av Statens kulturråd i enlighet med nämnda förordningar och förordningen (1988:676) med instruktion för Statens kulturråd.

Motionerna

I motion 2002/03:Kr274 (v) begärs att riksdagen skall göra tillkännagivanden för regeringen när det gäller *införande av kulturporto* för tidskrifter (yrkande 1). Vidare begärs i yrkande 2 att regeringen skall återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder som underlättar *distributionen av tidskrifter* i allmänhet och kulturtidskrifter i synnerhet. Motionärerna framhåller att distributionen styrs av två stora aktörer, som därmed sätter upp sina kriterier för vad som krävs för att en tidskrift skall ingå i deras distributionskedja.

I yrkande 3 i motion 2002/03:Kr274 (v) betonas vikten av att skribenter i kulturtidskrifter får sådan ersättning som är tillräcklig för försörjningen. En utredning bör därför göras om ett *ersättningssystem* för nyttjandet av kulturtidskrifter på bibliotek, t.ex. genom inrättandet av en honorarfond. Ersättningsfrågan behandlas i ytterligare två motioner, 2002/03:Kr236 (m) yrkande 6 i denna del och 2003/04:Kr209 (m) yrkande 6 i denna del. Enligt motionärerna bör biblioteksersättningen även avse författare som publiceras i tidskrifter.

Enligt förslaget i motion 2002/03:Kr372 (fp) bör Statens kulturråd följa utvecklingen av *elektroniskt publicerade tidskrifter* och möjligen komma med en plan för hur utvecklingen kan stimuleras och kvaliteten höjas (yrkande 5). Motionärerna menar att de periodiska tidskrifterna är en ny företeelse på Internet och att de är av mycket skiftande kvalitet.

Motionärerna bakom motion 2003/04:Kr338 (s) har uppfattningen att *stödet till kulturtidskrifter* har urholkats sedan 1980-talet och anser att ett samlat grepp nu bör tas över utvecklingen av detta stöd.

Frågan om stöd till *organisationstidskrifter* behandlas i motionerna 2002/03:Kr334 (kd) yrkande 1 och 2003/04:Kr386 (kd) yrkande 1. Motionärerna menar att det finns ett betydande antal tidningar och tidskrifter, som utan något som helst offentligt stöd ges ut av idéburna rörelser och som faller mellan det befintliga pressstödet och kulturtidskriftsstödet. Motionärerna anser därför att en översyn bör göras av den idéburna organisationspressens villkor och av möjligheterna att genom ett särskilt statligt stöd säkerställa en kvalitativ utveckling.

Utskottets ställningstagande

När det gäller motion 2002/03:Kr274 (v) yrkandena 1 och 2 om *införande av kulturporto* och *distribution av tidskrifter* vill utskottet anföra följande. Utskottet har tidigare (se t.ex. bet. 2000/01:KrU5 s. 28) redovisat de bestämmelser som gäller för prissättningen av befordran av vissa tidningar och tidskrifter. Utskottet har konstaterat att det ankommer på regeringen att inom ramen för ett av riksdagen givet bemyndigande besluta om förändringar av ett pristak för försändelser upp till en viss vikt. Bemyndigandet ger regeringen

möjlighet att reglera prissättningen för befordran av vissa tidningar och tidskrifter (prop. 1997/98:127 s. 29). Utskottet har också redovisat att periodiska tidskrifter har möjlighet att få rabatt från Posten AB (s.k. posttidning).

Regeringen har i oktober 2003 givit en särskild utredare i uppdrag att utreda bl.a. hur postverksamhet bör regleras. Enligt direktiven (dir. 2003:117) bör vissa frågor särskilt belysas, bl.a. kostnader och priser för tidnings- och tidskriftdistribution.

Utskottet har vidare, när det gäller distributionen av tidskrifter, inhämtat att Kulturrådet gett Nätverkstan Ekonomitjänst och www.tidskriftsbutiken.nu i Skåne bidrag i syfte att nya distributions- och marknadsföringsåtgärder skall prövas. Tidskriftsverkstäderna har också utvecklat sin kompetens när det gäller bl.a. distribution. I budgetpropositionen för år 2004 uppges att regeringen, när det gäller kulturtidskrifternas möjlighet till produktion och distribution, avser att fortsätta den dialog med kulturtidskrifterna som påbörjats.

Statligt stöd ges via Kulturrådet i form av stöd till produktion och utveckling av kulturtidskrifter samt prenumeration av tidskrifter på bibliotek. Syftet med det statliga stödet är att garantera mångfald i utbudet.

Utskottet anser, med hänvisning bl.a. till utredningen om postverksamhet, att något tillkännagivande om införande av kulturporto och distribution av tidskrifter inte bör göras, utan avstyrker motion 2002/03:Kr 274 (v) yrkandena 1 och 2.

I tre motioner tas frågan upp om ett *ersättningssystem för tidskrifter som läses på bibliotek*. Utskottet har tidigare (bet. 2000/01:KrU5 s. 25–26) behandlat motioner som begärt att biblioteken skall betala ersättning till tidskriftsutgivarna för utnyttjandet av kulturtidskrifter. I det sammanhanget har utskottet hänvisat till att det är en kommunal angelägenhet att besluta om folkbibliotekens ekonomi och förklarat att det får ankomma på kommunerna att, om de så önskar, medverka till att inrätta den begärda stödformen för kulturtidskrifterna. Utskottet har alltså samma inställning när det gäller kommunernas huvudmannaskap och är inte heller berett att göra ett tillkännagivande att regeringen skall vidta åtgärder för att på annat sätt få till stånd ett liknande ersättningssystem. Motionerna 2002/03:Kr236 (m) yrkande 6 i denna del, 2002/03:Kr274 (v) yrkande 3 och 2003/04:Kr209 (m) yrkande 6 i denna del avstyrks.

När det gäller förslaget att Statens kulturråd bör följa *utvecklingen av elektroniskt publicerade tidskrifter* förhåller det sig så att Kulturrådet sedan år 1999 följer utvecklingen av s.k. onlinetidskrifter med kulturmaterial. En översikt är publicerad i rapporten *Kulturen i siffror 2003:4*. Utskottet har inhämtat att Kulturrådet avser att kontinuerligt uppdatera denna kartläggning och även i fortsättningen följa utvecklingen på området. Huvudsyftet i motion 2002/03:Kr372 (fp) yrkande 5 torde därmed vara uppfyllt. Utskottet avstyrker sålunda motionsförslaget.

Kulturrådet har påbörjat en principdiskussion om *tidskriftsstödet* och regelverket som styr medelstilledningen. Sedan år 1999 har Kulturrådet också haft i uppdrag att främja bibliotekens prenumerationer av kulturtidskrifter. Detta sker genom det s.k. prenumerationssstödet till biblioteken, vilket innebär att folkbiblioteken varje år får ansöka om ersättning för prenumerationen på högst fem tidskrifter som Kulturrådet stöder och som biblioteket inte redan prenumererar på. Utskottet är mot bakgrund av det anförda inte berett att tillkännage för regeringen vad som begärs i motion 2003/04:Kr338 (s), nämligen att ett samlat grepp bör tas över utvecklingen av stödet till kulturtidskrifter, utan avstyrker motionen.

Fram till den 1 juli 1986 fanns ett särskilt *organisationstidskriftsstöd* som för budgetåret 1985/86 uppgick till 39 miljoner kronor. Stödet avvecklades emellertid efter förslag i 1986 års budgetproposition (1985/86:100, bil. 10, bet. KU 1985/86:16, rskr. 1985/86:145). I samband härmed utökades i stället stödet till kulturtidskrifter med 7 miljoner kronor, för att bereda plats även för vissa organisationstidskrifter inom stödformen. Kulturutskottet behandlade redan året efter avvecklingen ett antal motioner där ett återinförande av organisationstidskriftsstödet föreslogs. Utskottet avstyrkte dessa motioner med hänvisning till att det inte framkommit något som kunde motivera att denna särskilda stödform återinfördes (bet. KrU 1986/87:17).

Utskottet har också senare, bl.a. i betänkande 2000/01:KrU5, avstyrkt motioner som syftar till ett återinförande av stödet till organisationstidskrifter. Utskottet har med hänvisning till ovan nämnda proposition understrukt att den omständigheten att en tidskrift är förlags-, myndighets- eller organisationsägd inte automatiskt kommer att utesluta tidskriften från stöd utan att det i fråga om varje bidragsansökan också måste göras en prövning av de ekonomiska förutsättningarna för utgivningen.

Utskottet konstaterar sålunda, liksom tidigare, att det i dag finns en viss möjlighet för organisationstidskrifter att erhålla stöd inom ramen för kulturtidskriftsstödet. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 2002/03:Kr334 (kd) yrkande 1 och 2003/04:Kr386 (kd) yrkande 1.

Språkfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionerna om

- namnsdagslängd och
- språklig mångfald i den offentliga miljön,
jämför reservation 10 (fp).

Motionerna

Motionären bakom motion 2002/03:Kr244 (mp) anser att den nuvarande *namnsdagslängden* är orättvis eftersom traditionen avgör vilka namn som skall tas med. Detta innebär att vissa vanliga namn saknas, medan mindre vanliga finns med. Motionären föreslår att grundprincipen för urval till namnsdagslängden skall vara vilka namn som är vanliga enligt folkbokföringen.

I motion 2002/03:Kr304 (fp) anförs att många språk är helt frånvarande i vissa offentliga miljöer som medier, teatrar och politiska sammanslutningar. Motionären begär därför att en arbetsgrupp skall tillsättas för att undersöka förutsättningarna för utveckling av en *språklig mångfald i den offentliga miljön*.

Utskottets ställningstagande

Frågan om *namnsdagslängd* har behandlats tidigare av utskottet, som då redovisat att det sedan 1972 står var och en fritt att ge ut en almanacka och bestämma namnlängd efter det att almanacksprivilegiet för Kungl. Vetenskapsakademien har upphört. Utskottet anser inte att det finns anledning att göra ett tillkännagivande till regeringen i frågan och avstyrker motion 2002/03:Kr244 (mp).

Ett av de kulturpolitiska målen syftar till att alla skall få möjlighet till delaktighet i kulturlivet. Vidare skall kulturens mångfald främjas. Utskottet vill påminna om att regeringen i budgetpropositionen för år 2002 (prop. 2001/02:1, utg.omr.17 s. 35–36, 73) uttalade att befintliga institutioner och organisationer måste öppna dörrarna för det mångkulturella samhällets skiftande uttrycksformer. Målet är att ge hela befolkningen nya möjligheter att framföra eller uppleva en mångfald av kulturella uttryck. Utskottet kan i det nu aktuella sammanhanget nämna följande.

Mångkulturellt centrum i Botkyrka har av Kulturdepartementet fått i uppdrag att kartlägga och bedöma de resultat som inrapporterats från myndigheter och institutioner inom departementets ansvarsområde när det gäller bl.a. kulturell och språklig mångfald. Uppdraget, som skall redovisas den 1 oktober 2004, innefattar också produktionen av en fristående idéskrift till stöd för utvecklingen av kulturell mångfald inom de statliga kulturverksamheterna. Utskottet anser att kartläggningen kan vara ett steg i den riktning som åsyftas av motionären bakom motion 2002/03:Kr304 (fp) om *språklig mångfald i den offentliga miljön*.

Vidare ges statligt bidrag sedan något år till regionala mångkulturkonsulenter. Syftet är att dessa skall verka som inspiratörer för utvecklingen. Utskottet kan i sammanhanget också peka på att särskilt stöd i olika former ges till de nationella minoriteternas kultur och språk. Kulturyttringar av många slag på olika språk erhåller statligt stöd genom folkbildningsbidraget.

Public service-företagen, särskilt Sveriges Radio AB, sänder program på ett antal språk, men möjligheterna att sända på många språk är begränsade av utrymmes- och resursskäl. Dock finns i dag stora möjligheter att ta del av TV-sändningar på andra språk via satellit.

Utskottet avstyrker, med hänvisning till vad som sagts ovan, motion 2002/03:Kr304 (fp).

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Upphävande av bibliotekslagen, m.m., punkt 1 (m, fp, c)

av Lennart Kollmats (fp), Kent Olsson (m), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Cecilia Wikström (fp), Birgitta Sellén (c) och Anna Lindgren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om upphävande av bibliotekslagen m.m. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Kr209 yrkande 7.

Ställningstagande

Vi anser att riksdagen bör upphäva bibliotekslagen. Regeringen bör därför förelägga riksdagen förslag i frågan. Bibliotekslagen kan vara ett hinder för förnyelse och mångfald på biblioteksområdet. Som anförs i vår motion skulle ett upphävande av lagen kunna främja andra former av biblioteksverksamhet där olika driftsformer och olika profilering ges större utrymme. Både regionala biblioteksfunktioner och driften av folkbibliotek skulle kunna upphandlas. Vi anser det också viktigt att huvudmännen uppmuntras att utnyttja informationsteknikens möjligheter. Vidare anser vi att samarbete mellan bibliotek skall stimuleras.

Vad vi här anfört bör riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen. Därmed bör riksdagen bifalla motion 2003/04:Kr209 (m) yrkande 7.

2. Skolbibliotek för förskolan m.m., punkt 5 (v)

av Peter Pedersen (v) och Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skolbibliotek för förskolan. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Ub337 yrkande 2 och avslår motion 2002/03:Ub337 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att även förskolebarnens behov av bibliotek skall innefattas i bibliotekslagen och att detta bör beaktas vid den pågående översynen av lagen. Det betyder mycket för de små barnen, för deras kreativitet och fantasi och för deras framtida möjligheter i samhället, att de kommer i kontakt med böcker och litteratur på ett tidigt stadium, långt innan de själva kan läsa. Även i förskolan behövs det biblioteksutbildad personal.

Vad vi här anfört om förskolans behov av bibliotek bör riksdagen med bifall till motion 2002/03:Ub337 (v) yrkande 2 som sin mening tillkänna för regeringen.

I avvaktan på en reform av här behandlat slag avstyrker vi motion 2002/03:Ub337 yrkande 3 om skolbiblioteksstatistik för förskolan.

3. Pliktexemplar, punkt 7 (m, fp, c)

av Lennart Kollmats (fp), Kent Olsson (m), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Cecilia Wikström (fp), Birgitta Sellén (c) och Anna Lindgren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om pliktexemplar. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Kr294.

Ställningstagande

Kungl. biblioteket samt universitetsbiblioteken i Lund, Göteborg, Linköping, Stockholm, Uppsala och Umeå har rätt att fritt få ett exemplar var av de dokument som omfattas av bestämmelserna i lagen om pliktexemplar. Under senare år har fyra universitet tillkommit i Sverige, nämligen universiteten i Karlstad, Luleå, Växjö och Örebro. Dessa har stor betydelse för höjningen av bildningsnivån i landet. Under de kommande åren skall de försöka bli konkurrenskraftiga med institutioner som varit under uppbyggnad i decennier och i vissa fall i sekler. För att upprätthålla kvaliteten på den verksamhet som bedrivs vid ett universitet är det av vikt att där finns tillgång till ett omfattande och aktuellt universitetsbibliotek. Det är mot denna bakgrund angeläget att ändra lagen om pliktexemplar så att även biblioteken vid universiteten i Karlstad, Luleå, Växjö och Örebro blir mottagare av pliktexemplar. Regeringen bör låta utarbeta förslag till ändring av pliktexemplarslagen och framlägga detta för riksdagen.

Detta bör riksdagen som sin mening tillkänna för regeringen. Därmed bör riksdagen bifalla motion 2003/04:Kr294 (fp).

4. Litteraturens betydelse, m.m., punkt 8 (m)

av Kent Olsson (m), Lena Adelsohn Liljeroth (m) och Anna Lindgren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om litteraturens betydelse m.m. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:Kr236 yrkande 6 i denna del och 2003/04:Kr209 yrkande 6 i denna del.

Ställningstagande

Boken är en viktig kulturbärare, men den är också en symbol för det fria ordet och tryckfriheten. Tack vare boken och litteraturen har idéer skapats, tankar brutits mot varandra och gränslöshetens möjligheter uppstått. Tidig kontakt med litteraturen kan lägga grunden till ett framtida allmänt kulturintresse. Alla kulturskapare, dvs. också författare, borde få bättre möjligheter att leva på sitt skapande utan att vara så beroende av stipendier och statliga förmåner. Vidare bör Författarfondens uppgift att fördela författarstödet ses över.

Vad vi här anfört om litteraturens betydelse m.m. bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Därmed bör riksdagen bifalla motionerna 2002/03:Kr236 (m) yrkande 6 i denna del och 2003/04:Kr209 (m) yrkande 6 i denna del.

5. Införande av kulturporto och distribution av kulturtidskrifter, punkt 10 (v)

av Peter Pedersen (v) och Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om införande av kulturporto och distribution av kulturtidskrifter. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Kr274 yrkande 2 och avslår motion 2002/03:Kr274 yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att distributionen av kulturtidskrifter bör förbättras. I dag domineras marknaden av ett fåtal stora aktörer, vilkas krav på upplaga m.m. gör det svårt för många tidskrifter att nå ut till bokhandeln och andra kommersiella försäljningsställen. Den bristande konkurrensen medför att den fria åsiktsbild-

ningen hämmas och problemet med tidskriftsdistributionen blir ett demokratiskt problem. Vi anser därför att riksdagen bör ge regeringen i uppdrag att återkomma med förslag till åtgärder som underlättar distributionen av tidskrifter i allmänhet och kulturtidskrifter i synnerhet.

Vad vi här anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Därmed bör riksdagen bifalla motion 2002/03:Kr274 (v) yrkande 2.

I avvaktan bl.a. på resultatet av utredningen om postverksamhet avstyrker vi motion 2002/03:Kr274 (v) yrkande 1.

6. Ersättningssystem för kulturtidskrifter på bibliotek, punkt 11 (m)

av Kent Olsson (m), Lena Adelson Liljeroth (m) och Anna Lindgren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ersättningssystem för kulturtidskrifter på bibliotek. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:Kr236 yrkande 6 i denna del och 2003/04:Kr209 yrkande 6 i denna del och avslår motion 2002/03:Kr274 yrkande 3.

Ställningstagande

Alla kulturskapare, även författare, bör få bättre möjligheter att leva på sitt skapande utan att vara så beroende av stipendier och statliga förmåner. Bibliotekersättningen avser ersättning för utlåning av böcker. Den är en viktig inkomstkälla för författare. Vi anser att även de som publiceras i kulturtidskrifter bör få del av en form av bibliotekersättning i enlighet med vad som förordas i motionerna 2002/03:Kr236 (m) och 2003/04:Kr209 (m).

Riksdagen bör som sin mening tillkännage detta för regeringen. Därmed bör riksdagen bifalla motionerna 2002/03:Kr236 (m) yrkande 6 i denna del och 2003/04:Kr209 (m) yrkande 6 i denna del samt avslå motion 2002/03:Kr274 (v) yrkande 3.

7. Ersättningssystem för kulturtidskrifter på bibliotek, punkt 11 (v)

av Peter Pedersen (v) och Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ersättningssystem för kulturtidskrifter på bibliotek. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Kr274 yrkande 3 och avslår motionerna 2002/03:Kr236 yrkande 6 i denna del och 2003/04:Kr209 yrkande 6 i denna del.

Ställningstagande

De som skriver i kulturtidskrifter måste få en ersättning för sitt arbete som det går att leva på. Det har i olika sammanhang förts fram krav på någon typ av följdupphovsrättslig ersättning till kulturtidskrifterna och deras medarbetare, bl.a. i vänsterpartimotioner, dock utan framgång. Vi anser att ett ersättnings-system för nyttjandet av kulturtidskrifter på bibliotek borde inrättas. Riksdagen bör därför ge regeringen i uppdrag att tillsätta en utredning i syfte att lösa frågan om en slags följdupphovsrättslig ersättning till kulturtidskrifterna och deras skribenter, där inrättandet av en honorarfond kan vara ett sätt att organisera stödet.

Därmed bör riksdagen bifalla motion 2002/03:Kr274 (v) yrkande 3 och avslå motionerna 2002/03:Kr236 (m) yrkande 6 i denna del och 2003/04:Kr209 (m) yrkande 6 i denna del.

8. Elektroniskt publicerade tidskrifter, punkt 12 (fp)

av Lennart Kollmats (fp) och Cecilia Wikström (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om elektroniskt publicerade tidskrifter. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Kr372 yrkande 5.

Ställningstagande

Det är enligt vår mening inte aktuellt att lämna statligt bidrag till de periodiska tidskrifter som kommer ut på Internet. Däremot bör regeringen ge Kulturrådet i uppdrag att följa utvecklingen och även överväga om en plan bör läggas fram för hur utgivningen kan stimuleras och kvaliteten höjas.

Detta bör riksdagen med bifall till motion 2002/03:Kr372 (fp) yrkande 5 som sin mening tillkänna för regeringen.

9. Stöd till organisationstidskrifter, punkt 14 (kd)

av Helena Höij (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om stöd till organisationstidskrifter. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:Kr334 yrkande 1 och 2003/04:Kr386 yrkande 1.

Ställningstagande

Ett av de idéburna organisationernas största bekymmer är i dag att nå ut i det offentliga samtalet. Demokratiutredningen konstaterar att

värdet av allsidiga nyhetsmedier ... blir ofta påtalat. Mera sällan framhålls vikten av att det finns utrymme för lidelsefullt engagerade medier, sådana som genomsyras av ett ärende och som aktivt förespråkar en bestämd hållning, tro eller åsiktsriktning. Demokrati förutsätter att subjektiva meningar och agitation till fördel också för andra uppfattningar än de som uppfattas vara självklart riktiga kan göra sig hörda. Medier som kan uppfattas som smala, ensidiga och propagandistiska kan samtidigt vara ytterst betydelsefulla i det offentliga samtalet.

För att säkra mångfalden i medierna finns ett omfattande statligt presstö, och vid sidan om detta finns ett strategiskt betydelsefullt – om än förhållandevis litet – statligt kulturtidskriftsstöd. Mellan dessa kategorier finns ett betydande antal tidningar och tidskrifter, som utan något som helst offentligt stöd ges ut av idéburna rörelser. Många av dessa har ambitionen att inte enbart vara interna medlemsorgan utan söker ett samtal med andra röster och organ i det offentliga rummet. I dagens kommersialiserade mediekonkurrens hotar emellertid bristande resurser att undergräva deras möjligheter att hävda och utveckla sin kvalitet. Dock har – som utredningen påpekar – ”den roll organisationstidskrifter ... spelar i samhället försummas såväl inom forskningen som i mediepolitiken”.

Jag är övertygad om vikten av att denna försummelse snarast rättas till. Detta bör ske genom en snabb översyn av de idéburna organisationstidskrifternas villkor och av möjligheterna att genom ett särskilt statligt stöd säkerställa en kvalitativ utveckling av dem.

Riksdagen bör med bifall till motionerna 2002/03:Kr334 (kd) yrkande 1 och 2003/04:Kr386 (kd) yrkande 1 som sin mening tillkännage för regeringen vad som här anförts.

10. Språklig mångfald i den offentliga miljön, punkt 16 (fp)

av Lennart Kollmats (fp) och Cecilia Wikström (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om språklig mångfald i den offentliga miljön. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Kr304.

Ställningstagande

Intresset för tvåspråkighet och flerspråkighet är fortfarande för lågt i Sverige. Detta kan konstateras när man analyserar skolornas, högskolornas och universitetens verksamhet, men också om man lägger märke till många språks frånvaro från viktiga miljöer, t.ex. medier, teatrar och politiska sammanslutningar. Sverige borde redan ha byggt upp en rad starka mångspråkiga miljöer. Stora språk från världens alla hörn har fått rötter i vårt samhälle, såsom spanska, arabiska, persiska och ryska. En djupare kommunikation med dessa kulturer borde stödjas och utvecklas i enlighet med vad som anförs i motion 2002/03:Kr304 (fp). En arbetsgrupp bör tillsättas för att undersöka förutsättningarna för en sådan utveckling av mångfald på flerspråkighetens områden.

Detta bör ges regeringen till känna. Därmed bör riksdagen bifalla motion 2002/03:Kr304 (fp).

Särskilda yttranden

1. Nationell bibliotekspolitik, punkt 2 (v)

Peter Pedersen (v) och Rossana Dinamarca (v) anför:

Vi har avstått från att yrka bifall till motion 2002/03:Kr241 (v) mot bakgrund bl.a. av de utredningar som nu bereds inom Regeringskansliet och som i vissa delar handlar om en nationell bibliotekspolitik. Vi vill dock understryka betydelsen av en politisk vision om och strategi för hur folkbiblioteken skall utvecklas vidare. En sådan strategi skall väga in de förändringar som informationsteknologin fört med sig – för människors livsstil, i unga människors framtidsperspektiv och för kunskapsflödet i den demokratiska organisationen som helhet. Ansvar för helheten och samordningen måste tas på nationell nivå. Ett nationellt program för biblioteken måste givetvis också utgå från den personal som bär upp verksamheten och syfta till att skapa en god arbetsmiljö och rätt avvägda och tillräckliga resurser.

2. Kommunala biblioteksplaner, punkt 3 (kd)

Helena Höij (kd) anför:

I departementspromemorian Om biblioteksverksamheterna (Ds 2003:66) föreslås att kommuner och landsting bör anta planer för biblioteksverksamheterna. Förslagen bereds nu inom Regeringskansliet. Jag har därför avstått från att yrka bifall till motionerna 2002/03:369 (kd) yrkande 8 och 2003/04:Kr387 (kd) yrkande 8. Jag vill dock framhålla att det är viktigt att folkbiblioteken inte tas för givna och att mål och visioner för biblioteken i kommunerna inte får utebli. Biblioteken måste få förändras med det omgivande samhället och med kommunens stöd hitta nya uppgifter och målgrupper i ett nytt samhälle. Varje kommun måste ta ett ansvar för folkbiblioteken, som Kristdemokraterna tror kommer att få en allt större betydelse i kunskapsamhället.

3. Stöd till folk- och skolbibliotek, punkt 4 (fp)

Lennart Kollmats (fp) och Cecilia Wikström (fp) anför:

Vi vill erinra om att Folkpartiet liberalerna i sin budgetmotion för år 2004 föreslagit att 13 miljoner kronor utöver regeringens förslag skall avsättas under anslaget Litteraturstöd för folk- och skolbibliotekens bokinköp.

4. Stöd till folk- och skolbibliotek, punkt 4 (c)

Birgitta Sellén (c) anför:

Jag vill erinra om att Centerpartiet i sin budgetmotion 2003/04:Ub392 för utbildningsområdet avsatte totalt 1 200 miljoner kronor under den kommande treårsperioden för en särskild satsning avseende matematik samt läs- och skrivutveckling från förskolan och genom hela grundskolan. Skolbiblioteken bör enligt motionen få en vital roll i denna satsning.

5. Skolbibliotek för förskolan m.m., punkt 5 (v)

Peter Pedersen (v) och Rossana Dinamarca (v) anför:

Vi har i reservation 2 till detta betänkande yrkat bifall till Vänsterpartiets motion 2002/03:Ub337 yrkande 2 om skolbibliotek för förskolan och vill nu erinra om vårt förslag i motionens yrkande 3 att Kulturrådet bör ta fram statistik för sådana bibliotek. En sådan statistik kan dock inte göras innan skolbibliotek för förskolan har införts.

6. Införande av kulturporto och distribution av kulturtidskrifter, punkt 10 (v)

Peter Pedersen (v) och Rossana Dinamarca (v) anför:

Vi har, mot bakgrund bl.a. av den utredning av postverksamheten som nu pågår, avstått från att yrka bifall till motion 2002/03:Kr274 (v) yrkande 1. Vi vill dock betona betydelsen av att förutsättningarna granskas för införande av ett speciellt kulturporto för t.ex. böcker och tidskrifter. Tidigare motionsyrkanden i den riktningen har avslagits med motiveringen att det ankommer på regeringen att inom ramen för ett av riksdagen givet bemyndigande besluta om förändringar av ett pristak för försändelser upp till en viss vikt. Trots detta bemyndigande är det fortfarande dyrt att skicka böcker och tidskrifter med post. Statens kulturråd konstaterar i sin omvärldsanalys Om världen 2001 att sedan det s.k. trycksaksportot försvann år 1981 och bolagiseringen av Posten genomförts har de mindre kulturtidskrifterna betalat de få stora tidskrifternas rabatter.

7. Utvecklingen av stödet till kulturtidskrifter, punkt 13 (fp)

Lennart Kollmats (fp) och Cecilia Wikström (fp) anför:

Vi vill påminna om att Folkpartiet liberalerna i sin kulturbudgetmotion för år 2004 föreslog riksdagen en förstärkning av stödet till kulturtidskrifter med 3 miljoner kronor för att göra det möjligt att öka bidragen till tidskrifter som redan får stöd samt för att öka antalet tidskrifter med stöd.

8. Utvecklingen av stödet till kulturtidskrifter, punkt 13 (kd)

Helena Höj (kd) anför:

Jag vill erinra om att Kristdemokraterna i sin budgetmotion för år 2004 föreslagit en höjning av tidskriftsstödet med 2 miljoner kronor med motiveringen att tidskrifterna, även de mindre, bör få möjlighet att utvecklas.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2002

2002/03:Kr207 av Carina Hägg och Yilmaz Kerimo (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ett arameiskt bibliotek.

2002/03:Kr236 av Kent Olsson m.fl. (m):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om litteraturens betydelse.

2002/03:Kr241 av Peter Pedersen m.fl. (v):

Riksdagen begär att regeringen tillsätter en parlamentarisk kommitté med uppdrag att granska bibliotekspolitiken och ta fram ett idéprogram för bibliotekens utveckling i enlighet med vad som anförs i motionen.

2002/03:Kr244 av Gustav Fridolin (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om ett nytt system för vilken namnlängd som skall gälla i Sverige.

2002/03:Kr274 av Peter Pedersen m.fl. (v):

1. Riksdagen begär att regeringen utreder förutsättningarna för att införa ett kulturporto i enlighet med det som anförs i motionen.
2. Riksdagen begär att regeringen i enlighet med vad som anförs i motionen återkommer med förslag till åtgärder som underlättar distributionen av tidskrifter i allmänhet och kulturtidskrifter i synnerhet.
3. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning i syfte att undersöka möjligheterna att införa en följdupphovsrättslig ersättning till kulturtidskrifter och deras skribenter, exempelvis genom inrättande av en honorarfond, i enlighet med vad som anförs i motionen.

2002/03:Kr304 av Ana Maria Narti (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillsättningen av en arbetsgrupp som skall förbereda utvecklingen av flerspråkiga offentliga miljöer i Sverige.

2002/03:Kr334 av Dan Kihlström m.fl. (kd):

1. Riksdagen begär att regeringen gör en översyn av den idéburna organisationspressens villkor och möjligheterna att genom ett särskilt statligt stöd säkerställa en kvalitativ utveckling av denna press.

2002/03:Kr345 av Anneli Särnblad Stoors m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stöd till kommunernas köp av litteratur till folk- och skolbiblioteken.

2002/03:Kr346 av Tone Tingsgård (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en nationell politik för utveckling av det svenska biblioteksväsendet.

2002/03:Kr369 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kommunala biblioteksplaner.

2002/03:Kr372 av Lennart Kollmats m.fl. (fp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om periodiska tidskrifter på Internet.

2002/03:Ub337 av Lennart Gustavsson m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att denna, i den pågående översynen av bibliotekslagen, bör beakta även förskolebarnens behov av skolbibliotek i enlighet med vad som anförs i motionen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Kulturrådet bör ges i uppdrag att ta fram skolbiblioteksstatistik även för förskolan.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2003

2003/04:Kr209 av Kent Olsson m.fl. (m):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om litteraturens betydelse.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bibliotekslagen.

2003/04:Kr294 av Gunnar Nordmark (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändring av lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument.

2003/04:Kr338 av Peter Jonsson och Rolf Lindén (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kulturtidskrifterna.

2003/04:Kr355 av Yvonne Andersson och Anna Lindgren (kd, m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning om hur man på bästa sätt kan få barn intresserade av att läsa och att stimulera våra barnboksförfattare att ge ut böcker som fånglar barn.

2003/04:Kr386 av Dan Kihlström m.fl. (kd):

1. Riksdagen begär av regeringen en översyn av den idéburna organisationspressens villkor och möjligheter att genom ett särskilt statligt stöd säkerställa en kvalitativ utveckling av denna press.

2003/04:Kr387 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kommunala biblioteksplaner.